

СТАНОВИЩЕ

От проф. Нешо Хайнрих Чипев, д-р, Шуменски университет „Епископ Константин Преславски”, Факултет по природни науки

На дисертационен труд, представен за защита за получаване на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 4.3. Биологични науки (Зоология на гръбначните животни)

Автор на дисертационния труд: Владислав Станиславов Вергилов

Тема на дисертационния труд: „Изследвания върху биологията и екологията на късокракия гущер в България“

1. Актуалност и значимост на дисертационната тема

Темата на настоящия дисертационен труд може да се определи като особено актуална, тъй като подробни изследвания върху еволюционната морфология, биологията и екологията на срещаният се в България късокрак гущер липсват, а видът е с ограничено разпространение поради намаляване на площта и качеството на местообитанията му.

2. Оценка на структурата и резултатите на дисертационния труд

Дисертационният труд е правилно построен и съдържа 9 раздела, отговарящи на изискванията за такъв род трудове. Намирам за удачно и в полза на прегледността на изложението включването на раздела „Обобщени резултати“.

Литературният обзор е информативен и достатъчно целенасочен. Считаю, че този раздел от дисертацията представя докторанта в добра светлина и показва придобитите в хода на докторантурата умения за работа с научна литература, както и неговата много добра теоретична подготовка. Целта на дисертацията е формулирана относително общо, но предвидените за изпълнението седем задачи, са ясно дефинирани, конкретизират целта и нейното реализиране.

За изпълнение на изследването е използван широк спектър полеви и експериментални методични подходи, както и съвременна апаратура и статистически техники. Според мен, те са подходящо подбрани и съчетани, и дават възможност за изпълнение на поставените в дисертацията задачи. Данните от полевите и лабораторните изследвания умело се допълват съобразно конкретните задачи. Докторантът има и собствени методични приноси, което ми дава основание да оценя методичната му подготовка като много висока.

В раздела „Резултати и обсъждане“ са изложени и последователно обсъдени получените от докторанта резултати, отразяващи множеството различни аспекти от изследването на *A. kitaibelii*, между които: разпространението на вида в България, проучвания върху механизмите на хранене, оригинални изследвания върху хемипенисната морфология на *A. kitaibelii* и *A. budaki*, изследвания върху растежа и възрастта при *A. kitaibelii*, изследвания върху размножаването на вида, изследване върху влиянието на факторите на средата върху външната морфология на вида, както и популационни изследвания.

Получените резултати са подробно обсъдени в светлината на публикуваните в литературата данни по разработваните проблеми. Цитирана е литература от 325 заглавия. Разделът е много добре онагледен с подходящо оформени графики, фигури и снимков материал.

Въз основа на значителната полева и лабораторна работа дисертантът прави 10 извода, които произтичат логично от получените резултати.

3. Оценка на приносите

Дисертационният труд предоставя съвсем нови научни данни и има значими приноси, включително оригинални методични приноси, най-важните от които са:

- За първи път е описана високоспециализирана окципито-атланта-аксиалната става и детайлно е изследвана връзката между кранио-цервикалния комплекс и начина на хранене при представител на влечугите.
- За първи път е наблюдавана и описана хемипенисна структура при *A. budaki*, за която е въведен нов термин – *asulcal protrusion*.
- За първи път чрез скелетохронология е установена продължителността на живот на *A. kitaibelii* в естествени условия.
- За първи път чрез хистологично изследване на гонадите е установена възрастта на настъпване на полова зрялост при *A. kitaibelii*.
- За първи път е доказана морфологична диференциация при *A. kitaibelii*, която е във връзка с фактори на средата и следва оста изток-запад.
- Предложена е нова техника за надуване на хемипениси, която позволява детайлно изследване на хемипенисните структури при малки по размер видове влечуги.
- Предложена е нова техника за маркиране на влечуги, която е приложима и при видове с много малки размери.

4. Критични бележки

В изложението на дисертационния труд има известни стилови и пунктуални неточности, които обаче не заслужава да бъдат разглеждани. Бих искал да отбележа наличието на известен дисбаланс в подробността и мащаба на проведените изследвания по отношение различните аспекти на биологията и екологията на целевия вид. Това, разбира се, е обяснимо, като се има предвид обхватността на поставената цел и задачи, и многопластовите изследвания, и в никакъв случай не намалява достойствата на научния труд.

5. Публикации във връзка с дисертационния труд

Докторантът е представил списък с 2 научни публикации във връзка с дисертацията, които са в списания с импакт фактор. Дисертантът има и още 2 публикации, както и 9 участия с доклади и постери в научни форуми. Публикационната активност напълно съответства на изискванията на СУ и допълнителните критерии на БФ за придобиване на научни степени.

6. Придобрита компетентност в съответствие с изискванията на образователната и научна степен „доктор”

В хода на изпълнението на полевата и експерименталната работа, и оформянето на дисертационния труд Владислав Вергилов е придобил впечатляващи компетенции и умения, които могат да бъдат групирани по следния начин:

- разширил е своята теоретична компетентност в широка област от проблеми на зоологията на гръбначните животни;

- изградил е умения за анализиране и обобщаване на информация, публикувана в научни издания;

- надградил е методичните си умения - овладял е разнообразни статистически и аналитични методи, като е разработил собствени такива;

- придобил е умения самостоятелно да дискутира резултатите, получени в хода на разработването на дисертацията, както и да прави изводи на базата на тях.

Всичко това ме убеждава, че докторантът Владислав Вергилов е придобил всички научни компетенции и умения, които се изискват за придобиване на образователната и научна степен „доктор”. Той е вече изграден специалист.

7. Заключение

Извършването на полевата и лабораторната работа, оформянето на дисертационния труд, включващо представянето и задълбоченото обсъждането на резултатите, и много доброто им илюстриране, ми дават основание да смятам, че в процеса на докторантурата Владислав Вергилов е придобил необходимата умения и компетентност, съответстваща на третата степен на обучение и се е изградил като задълбочен изследовател и учен, с вкус към новостите в научното дирене. Извършено е обширно, многопластово и иновативно изследване, в което умело са съчетани подходящи методи за изпълнение на задачите и постигане на целта. Дисертационният труд има съществени приноси, както в теоретичен, така и в методически аспект.

Въз основа на гореизложеното, както и предвид Правилника за приложение на закона за развитие на академични състав в Република България и критериите за придобиване на научни степени и заеманена академични длъжности в СУ, съм убеден, че настоящият труд напълно отговаря на изискванията за докторска дисертация и го оценявам положително и високо, като препоръчвам на Научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 4.3. Биологични науки (Зоология на гръбначните животни) на Владислав Станиславов Вергилов.

03.02.2017 г.

Шумен

Подпис:

(проф. д-р Н. Чипев)